

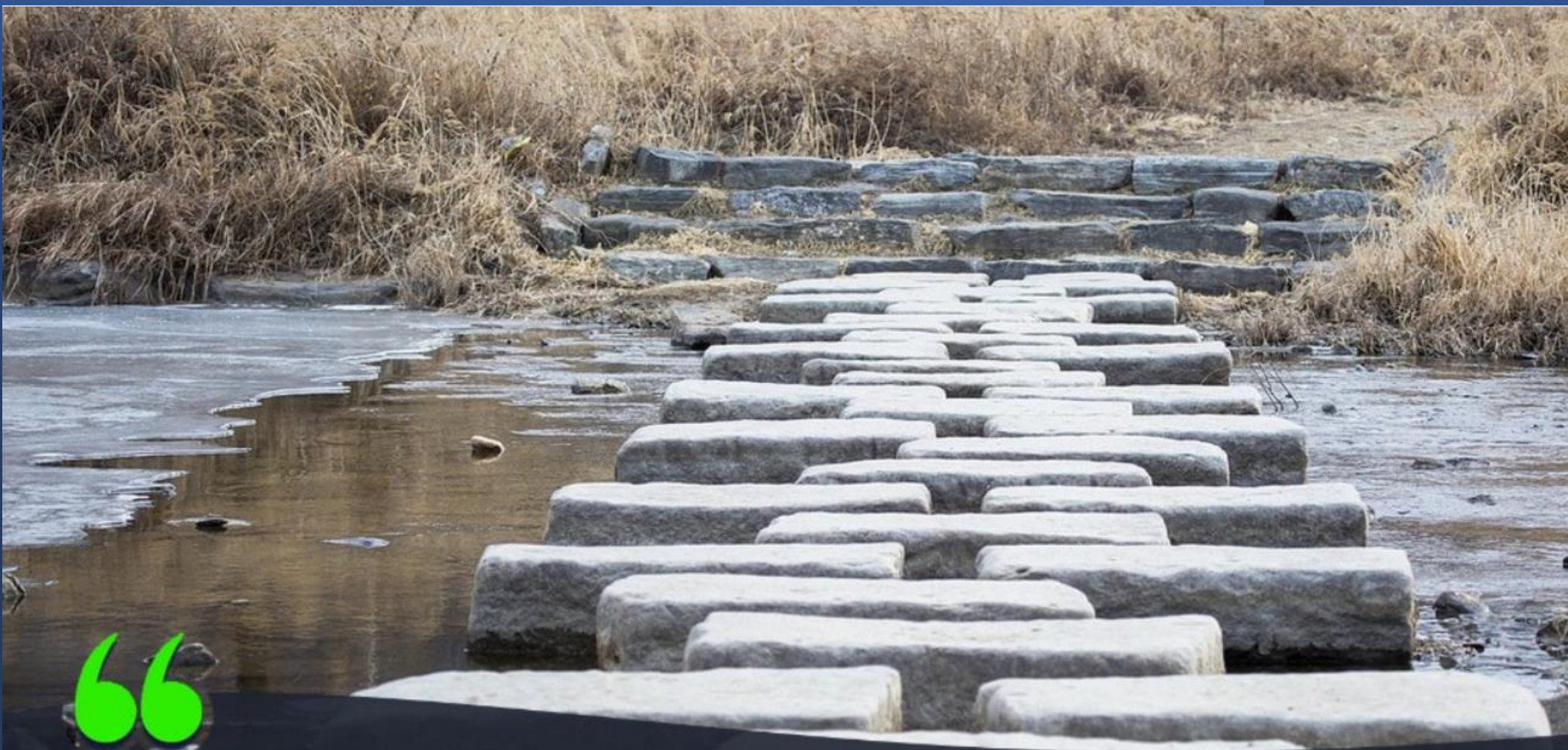
Hoorzitting Commissie Onderwijs

De resultaten van het PIRLS-onderzoek 2021

Van een Leesoffensief naar een Offensief Taal

An De Moor
26/11/2023

**De weg van het voortschrijdend inzicht ...
is vaak interessanter dan de grote sprong**

Leesvaardigheid > Taalcompetentie

Taalcompetentie* is het geheel aan

- TALIGE KENNIS,
- VAARDIGHEDEN EN
- ATTITUDES

dat nodig is om geschreven, gesproken en multimodale teksten te begrijpen, te evalueren en te gebruiken.

(* óók taalkennis, woordenschat en liefde voor literatuur!)

Taalraad

De Taalraad werd in september 2022 aangesteld door het Comité van Ministers om te adviseren bij de uitwerking van Taalunie-beleid dat invulling geeft aan de visie op het onderwijs Nederlands zoals beschreven in *Iedereen taalcompetent* (2017). Ook signaleert de Taalraad uitdagingen en ontwikkelingen die daarbij relevant zijn. Daarnaast fungeert de Taalraad als klankbord bij de uitwerking van initiatieven ter versterking van het onderwijs Nederlands.

De Taalraad is samengesteld uit elf Nederlandse en Vlaamse onderwijsexperts. Sommigen onder hen maakten eerder al deel uit van de [Taalraad Begrijpend Lezen](#).

Voorzitter

- Jan Rijkers, zelfstandig onderwijsdeskundige

Vicevoorzitter

- Kris Van den Branden, hoogleraar taalkunde, lerarenopleider en academisch verantwoord van het Centrum voor Taal en Onderwijs, KU Leuven

 Delen

Samen sterk voor taalcompetentie

Actieplan voor de implementatie van *Iedereen taalcompetent* in het onderwijs

2023-2024 wordt Schooljaar van het Nederlands

Dinsdag 05/09/2023

Adviesnota

Een Leesoffensief voor Vlaanderen

Prioriteit?

Maatregelen voor het Nederlands

- Charter met de onderwijsverstrekkers over het belang van Nederlands
- Nederlands op de speelplaats, tijdens oudercontacten en buitenschoolse activiteiten
- Extra middelen voor scholen met veel leerlingen die thuis een andere taal spreken
- Opstellen van 'te bereiken' minimumdoelen Nederlands voor het kleuteronderwijs
- -Extra ondersteuning voor kleuterscholen die deze minimumdoelen niet bereiken
- Ontwikkelen van nieuwe minimumdoelen lager onderwijs met focus op o.a. Nederlands
- Ontwikkelen van nieuwe minimumdoelen 1ste graad secundair, focus op o.a. Nederlands
- Versterking van de KOALA-Taalscreening, die digitaal en gedifferentieerd wordt
- Lancering 'Taaltrufee' die excellentie in het Nederlands stimuleert en beloont
- Lancering 'Lage Landen-wedstrijd' voor leerlingen uit Vlaanderen en Nederland
- Oproep voor de organisatie van een 'groot dictee' voor leerlingen uit het 6de leerjaar
- Initiatieworkshops 'debatteren' voor leerlingen van het 5de en 6de leerjaar
- Onderwijsinspectie bekijkt bij elke doorlichting het taalbeleid Nederlands
- Communicatiecampagne over het belang van Nederlands
- Inspiratiegids Taalstimulerende Activiteiten in schoolvakanties + buitenschoolse opvang
- Starttoets Nederlands in de educatieve bacheloropleiding (+ remediëringspakket op maat)
- Versterking vakdidactiek Nederlands in de educatieve bacheloropleiding
- Focus op taalintegratietrajecten in de prioritaire nascholing van 2023-2024
- Bevraging bij leerkrachten 1ste leerjaar over de taalkennis van hun leerlingen
- Via de Kwaliteitsalliantie zetten we in op minder invulboeken (en dus meer schrijven)
- Via het Leesoffensief willen we samen met veel partners de leesvaardigheid aanscherpen
 - Ontwikkeling van een sterk aanbod van 'rijke' (= kwalitatieve) teksten en lesmateriaal
 - Projecten (interactief) voorlezen voor kleuters en leerlingen van het 1ste leerjaar
 - Auteursresidenties in het beroeps- en technisch onderwijs
 - Uitreiken van boekenpakketten
 - Samenwerking met de VRT voor een 'Voorleesclub' (on tour)
 - Samenwerking met de VRT voor een nieuw kleuterprogramma (klankenverwerving)
 - Podcasts waarbij bekende Vlamingen leestips geven aan pubers
 - Leesscan: instrument waarmee scholen hun leesonderwijs kunnen verbeteren
 - Campagne 'Vrienden voor het lezen'
 - Jaarlijkse Vlaanderen Leest-dag

VRT: Edubox lezen

gelanceerd op 25/10/2023

Wablief: OKAN- lesmateriaal

lancering op 1/12/2023

Praktijk

Coördinatie: emily.nazionale@roula

Een vroege leesstart in

BEGELEIDING In aanloop naar Boektopia (28 oktober - 5 november) bespreekt Lotte Baert van Boekstart het

belang van voorlezen aan baby's en jonge kinderen. De arts kan een steentje bijdragen en tijdens vaccinatieconsultaties het effect van voorlezen op taalontwikkeling en leesvaardigheid

Als arts kan je ouders van jonge kinderen warm maken om samen met hun maander en Gezin met een

Praktijk

Coördinatie: emily.nazionale@roularta.be

Een vroege leesstart in de praktijk

LEIDING In aanloop naar Boektopia (28 oktober - 5 november) bespreekt Lotte Baert van Boekstart het belang van voorlezen aan baby's en jonge peuters. Ook de arts kan een steentje bijdragen en tijdens opvolg- en vaccinatieconsultaties het effect van een vroege leesstart op taalontwikkeling en leesvaardigheid aankaarten.

Als arts kan je ouders van jonge kinderen warm maken om samen met hun baby of peuter boekjes te maken in de taalontwikkeling. In het kader van het programma werkt iedereen samen met de taalontwikkelingsbureaus van Kind en Gezin.

maanden op consultatie gaan bij Kind en Gezin. krijgen ze hun eerste pakket, met een babyboekje, een groeimeter en een informatieve folder. Ouders zijn er zich niet altijd van bewust dat het al zinvol is om op deze leeftijd te starten met voorlezen en boekjes ontdekken. Het is trouwens niet alleen zinvol, maar vooral ook heel erg leuk! (Voorleesplezier is pure quality time. Heel leuk zijn bijvoorbeeld zwart-witboekjes omdat baby's al contrasten zien, of knisper- of voelboekjes zodat baby's met hun zintuigen op ontdekking kunnen gaan.)

in een gemeente, kunnen zij tijdens consultaties het babypakket en de folder voor het peuterpakket

Tijdens de consultatie bij Kind en Gezin op 15 maanden krijgen ouders een Boekstart-bon. Die bon is eigenlijk een uitnodiging om in de lokale bibliotheek een tas met twee stevige kartonboeken – een aanwijsboek en een eerste peuterverhaal – op te halen. "Het is belangrijk voor ons dat de ouders niet

"Als je als arts een opstapje kan maken naar het belang van voorlezen op jonge leeftijd, zal dit in onze ervaring gemakkelijker opgepikt worden door de ouder."

lering en taalontwikkeling te leggen", vult Lotte Baert aan. Wanneer kinderen niet op consultatie gaan bij Kind en Gezin gebeuren de consultaties voor de opvolging van de groei en vaccinatie bij de huisarts of pediatr. "We willen ons initiatief ook bij huisartsen en pediaters kenbaar

niet onderschat worden, benadrukt Lotte Baert. "Als je als arts of zorgverlener – als er geen sprake is van specifieke medische of ontwikkelingsproblemen – een opstapje kan maken naar het belang van voorlezen op jonge leeftijd, zal dit in onze ervaring gemakkelijker opgepikt worden door de ouder. Niet

Tips om voorlezen te stimuleren

- Leg een aantal voorlees- en kinderboeken in de wachtkamer. Varieer zodat er aanbod is voor verschillende leeftijden.
- Een verwijzing in de wachtkamer, bijvoorbeeld een Boekstart-poster of de algemene Boekstart-folder, legt op een

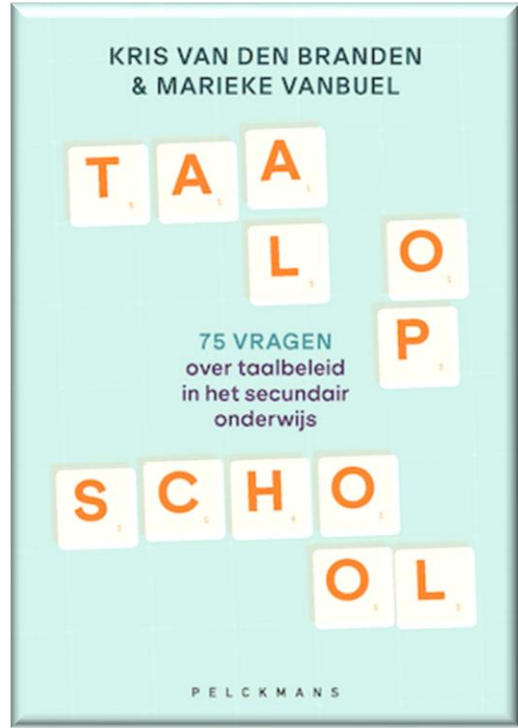
eenvoudige manier de link naar het belang van voorlezen. Je kan de poster of de folder gratis aanvragen.

- Denk erover na om bij het toedienen van een vaccin een boekje aan te reiken aan het kindje als troost of afleiding.

Hoe kunnen scholen, leerkrachten en directies nog door het bos de bomen zien?

- DOV (materiaal PN; evidence-informed onderzoek zoals ‘Les in lezen’, ...)
- Vlaams Talenplatform: Talentegel op KlasCement
- Leerpunt
- **Onderwijsverstrekkers en PBD's**
- **Taalraad**
- **Onderwijsinspectie**
- ...

[\(PDF\) Vlaamse scholen onder de leesscan \(researchgate.net\)](#)

Taal- én leesbeleid op elke school

- Lerende netwerken (bv. KKGK)
 - Evidence-informed professionalisering
 - Doorgaande leerlijn
- [Doorgaande Lijn | Opgroeien](#)

Interview Roger Standaert

'Het onderwijs is een tanker, die kan je niet zomaar omkeren'

Wat is TOL of TaalOntwikkeland Lesgeven?

"Taalontwikkeland onderwijs is een manier van lesgeven waarin elke docent - ook de niet-taaldocent - nadrukkelijk een rol speelt in het stimuleren en begeleiden van het proces van taalontwikkeling van studenten."

Wilma van der Westen

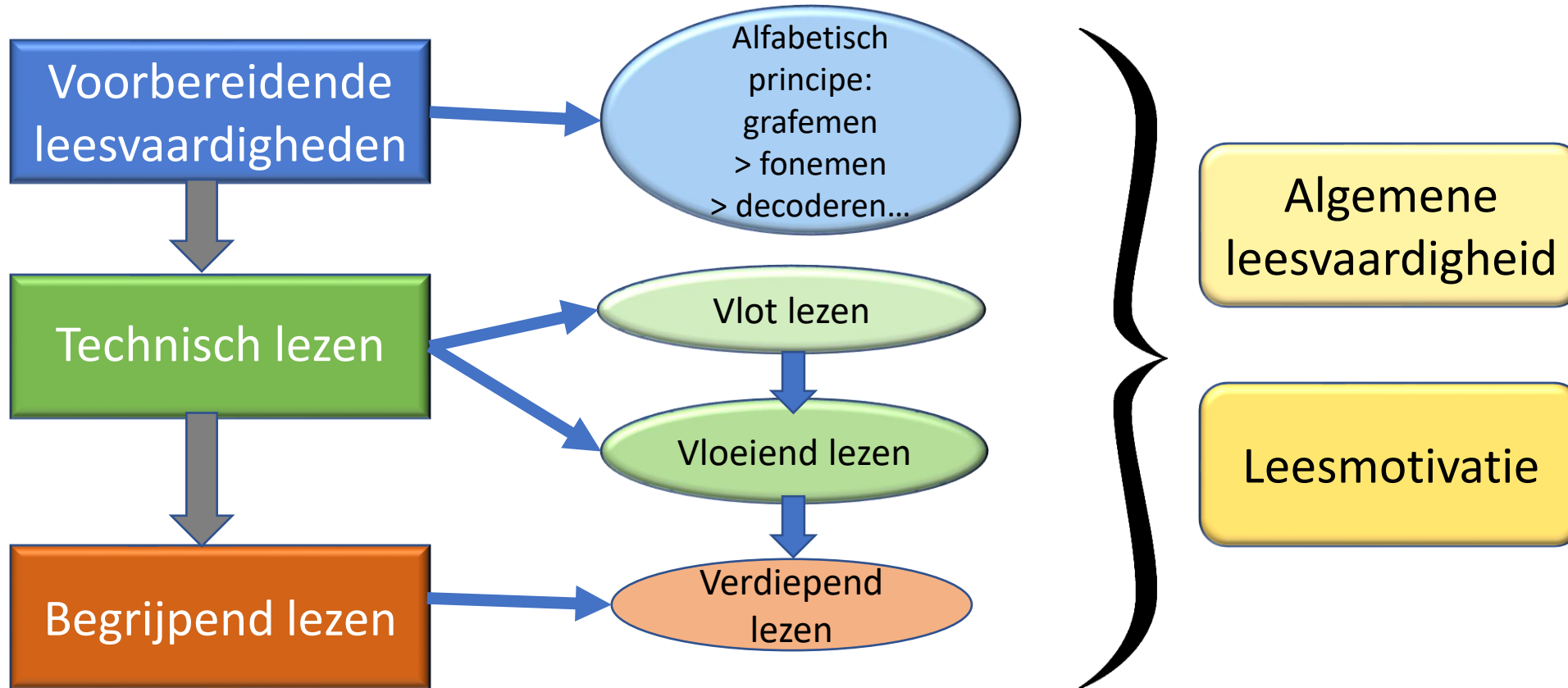

doel: integratie van vakinhoud en taal

Didactiek voor een meertalig publiek

Effectief leesonderwijs = de som van veel 'delen'

> evidence-informed didactiek
op basis van deze fundamentele componenten

'Mississippi miracle': Kids' reading scores have soared in Deep South states

- De staten Alabama, Louisiana en Mississippi streven ernaar om problemen in een vroeg stadium op te sporen
 - screening op de kleuterschool op tekenen van leesproblemen of dyslexie
 - informatie aan ouders bij problemen
 - extra ondersteuning voor de betrokken kinderen.

"We weten hoe we moeten leren lezen. We moeten het alleen overal doen."

Alabama, Louisiana and Mississippi have seen a promising turnaround in their student reading scores after passing a series of literacy reforms.

<https://apnews.com/article/reading-scores-phonics-mississippi-alabama-louisiana-5bdd5d6ff719b23faa37db2fb95d5004>

Het e-boek geeft, in vergelijking tot het gedrukte boek, in minder sterke mate een ervaring van 'diep' lezen.

De nieuwe lezer

Lezen in het digitale tijdperk

Redactie: Eliane Segers & Roel van Steensel

Stichting
Lezen
Reeks

34

FICHE 6

Fiche 6

Bieden digitale boeken een meerwaarde?

Onderwijsniveau: kleuter lager secundair

Componenten van leesvaardigheid:

☒ Voorbereidende leesvaardigheden:	☒ geletterdheid	☒ mondelinge taalvaardigheid
☒ Technisch lezen :	☒ vlot lezen	☒ vloeiend lezen
☒ Begrijpend lezen		
☐ Algemene leesvaardigheid		
☐ Leesmotivatie		

Wat vertelt onderzoek?

Traditionele digitale boeken zorgen er niet voor dat kinderen beter (leren) lezen, terwijl verrijkte digitale boeken in specifieke omstandigheden wel leiden tot beter (leren) lezen. Toch zijn de verrijkte exemplaren geen vervanging voor goed (voorbereidend) leesonderwijs.

Een traditioneel digitaal boek is een digitale versie van het boek in papieren vorm, zoals de meeste boeken op een e-reader. Een verrijkt digitaal boek daarentegen voegt afbeeldingen, video of interactieve elementen toe. Leerlingen kunnen zo'n verhaal meer dan een keer beluisteren, waardoor leerlingen tot beter verhaalbegrip kunnen komen en hun woordenschat versterken. Verschijnt de gedrukte tekst op een scherm, terwijl een stem het verhaal voorleest? Dan ontdekken kinderen de relatie tussen de geschreven en gesproken tekst sneller en beter. In de thuiscontext zijn verrijkte digitale boeken zinvol als ouders minder in staat zijn tot voldoende rijke interactie tijdens het (voor)lezen.

Let wel: het verhaal meerdere keren zelf voorlezen, werkt minstens even goed. De interactiemogelijkheden van een verrijkt digitaal boek bieden weinig of geen toegevoegde waarde ten opzichte van het interactief voorlezen van de papieren versie gekoppeld aan een rijk taaldenkgesprek.

We moeten deze resultaten wel voorzichtig interpreteren. Onderzoek naar dit onderwerp staat nog in de kinderschoenen.

24

FICHE 6

Welke praktijktips horen bij dit antwoord?

- Zet traditionele digitale boeken alleen doordacht in. Wees je ervan bewust dat je als leerkracht met een papieren boek dezelfde doelen kan realiseren als met een digitale variant. Het is je didactiek die het verschil maakt, zoals bijvoorbeeld een rijk taal- en denkgesprek over de inhoud van het boek.
- Kies je toch voor een verrijkt digitaal boek? Selecteer dan bij voorkeur een boek waarbij de verrijking er zich volledig op richt om leerlingen de inhoud van de tekst te helpen begrijpen. Aftellende details die dienen ter 'opleuking' of ontspanning dragen niet bij tot het versterken van de leesvaardigheid.

Wil je meer weten over dit onderwerp, neem dan hier een kijkje:

- [De nieuwe lezer: lezen in het digitale tijdperk | Stichting Lezen](#)

Wil je meer weten over het onderliggende onderzoek, kijk dan zeker naar deze studies:

- Swanson, E., Austin, C. R., Stewart, A. A., & Scammacca, N. (2020). A meta-analysis examining the effect of e-book use on literacy outcomes for students in grades K-12. *Reading & Writing Quarterly*, 36(5), 480-496.
- Takacs, Z. K., Swart, E. K., & Bus, A. G. (2015). Benefits and pitfalls of multimedia and interactive features in technology-enhanced storybooks: A meta-analysis. *Review of educational research*, 85(4), 698-739.
- Verhoeven, L., Voeten, M., van Setten, E., & Segers, E. (2020). Computer-supported early literacy intervention effects in preschool and kindergarten: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 30, 100325.

Les in Lezen

Inspiratiegids voor effectief leesonderwijs
in het kleuter-, lager en secundair onderwijs

Karlien Tiebout, Pieter Verachert, Astrid Gnaedens, Marit Triens,
Klinton Schreyen, Kim Belem, Helena Verbeke,
Jordel Castaño, Mathias Simons, Tom F.A. Sella

Universiteit
Antwerpen

THOMAS
MORE

Odisee
IN ONDERZOEK

Vlaamse
overheid

25

LEESOFFENSIEF: SD3 – We nodigen iedereen uit tot lezen door van Vlaanderen een krachtige leesomgeving te maken, met een inclusief en aantrekkelijk, digitaal en niet-digitaal boekenaanbod.

Nederlands - thuistalen - meertaligheid

De hele dag door ben ik bezig met parafraseren, met herhalen en aangeven dat ik begrip wat werd gezegd.

Zo werkt Karima aan rijke taal in haar klas

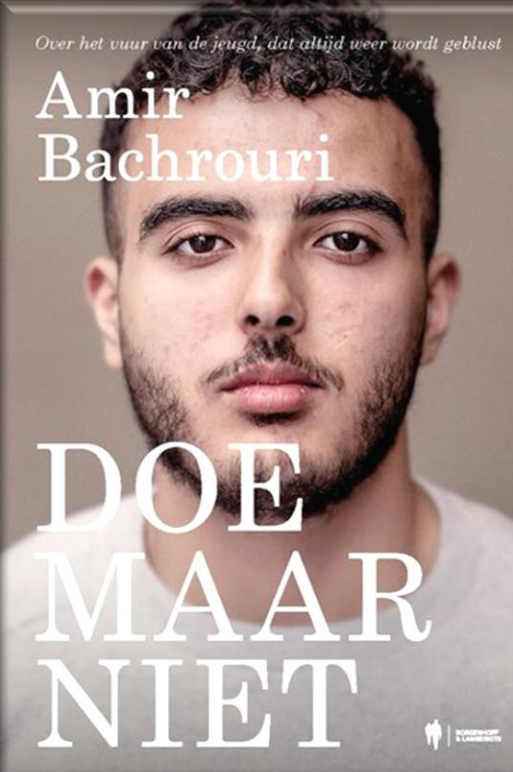
Klasse
8,25K abonnees

7,9K weergaven 1 jaar geleden Zo doen zij het In het eerste leerjaar van Juf Karima spreekt geen enkele leerling thuis Nederlands. Zelf leerde ze Nederlands ook als tweede taal. Ze weet dus als geen ander wat de kinderen in haar klas beleven. "Nederlands aanleren in de lagere school was best lastig. Ik wilde me voortdurend bewijzen en deed vaak alsof ik de juf begreep." ...meer

Over het vuur van de jeugd, dat altijd weer wordt geblust

Amir Bachrouri

DOE MAAR NIET

Het is in het onderwijs, door taal en kennis, in ons rijk en uniek verenigingsleven en op de arbeidsmarkt dat jongeren de sociale ladder beklimmen.

Fatma Taspinar vond toekomst in taal

“DEZELFDE TAAL SPREKEN ZORGT VOOR VERBONDENHEID”

Vanuit een sociale woning met Turks als thuistaal ontpopte **Fatma Taspinar** (40) zich tot VRT-nieuwsanker en ambassadeur van het Nederlands. Geen evident parcours. De bib van Lier, leergierige ouders en een liefde voor boeken effenden het pad. "Ik heb gevoeld hoe taal kan verbinden."

verbonden met een gemeenschap, met een samenleving. Mijn ouders zijn supersociaal aangelegd en spreken wel Nederlands, maar niet voldoende goed om daar zelfzeker over te zijn. Ze kennen enkel de woorden die ze functioneel nodig hebben en communiceren alleen het hoogstnodigzakelijke. Daardoor missen ze veel nuances en dat zorgt voor een barrière om met mensen om te gaan. Ik merk dat ze moeilijker contacten leggen dan wanneer ze hun moedertaal kunnen spreken. En dat ze daar last van ondervinden."

is toekomst

Een goede taalbeheersing creëert kansen en bevordert samenhang. Heb jij dat ooit ervaren? "In het lager onderwijs vroeg een leerkracht aan een vriendin, ook een Turkse, en mij om onze school te vertegenwoordigen op een voordrachtwedstrijd. We wonnen die wedstrijd, en de twee jaren nadien ook. Ik herinner me dat dat in die tijd heel speciaal was. Je voelde dat. Het debat rond migratie en hoe omgaan met gastarbeiders woedde volop, en

“MIJN OUDERS VONDEN NEDERLANDS LEREN HEEL BELANGRIJK. DAT BLIJKT NU WEL, ALLE ZES KINDEREN HEBBEN EEN GOED TAALGEVOEL.”

“Mijn ouders vonden Nederlands leren heel belangrijk.”

Klasse: Zo werkt juf Karima aan rijke taal in haar klas
https://www.youtube.com/watch?v=uQJsuW_ftkE8

hartelijk
dank
voor
uw
aandacht

an.demoor@outlook.com

